

QUADERN D'IGUALTAT EN RUTA

Un projecte de...

isonomia
Fundación

Amb la col.laboració de ...

IGUALTAT EN RUTA

Índex

1. Presentació	4
2. Coeducació: una educació per a la igualtat	5
3. Claus didàctiques per a coeducar	9
4. Propostes de treball per a l'aula	18
5. Codi per a una escola igualitària	23
6. Recursos coeducatius	24
7. Educació i igualtat: recull normatiu	26

Crèdits

Edició (any 2013)

Anna Sales Boix

Gemma Escrig Gil

Mª José Ortí Porcar

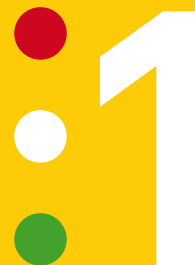
Fundació Isonomia

Universitat Jaume I. Avda. Sos Baynat s/n. ESTCE.

12071 Castelló de la Plana

Amb la col·laboració de:

Presentació

El present quadern de treball s'emmarca dins el projecte **Igualtat en ruta**.

Igualtat en ruta és un projecte socioeducatiu itinerant que la Fundació Isonomia de la Universitat Jaume I apropa a diferents centres educatius de la província de Castelló per a promoure, en menors de 4 a 10 anys, valors igualitaris i coeducatius a través del joc.

La finalitat d'aquest projecte és treballar amb l'alumnat l'adquisició d'habilitats i valors que fomenten una societat més justa i igualitària, aprofitant el joc com a estratègia d'aprenentatge: la coresponsabilitat, l'ús no sexista dels joguets, la cooperació, la resolució pacífica de conflictes, l'elecció no sexista de professions, el llenguatge inclusiu, les relacions igualitàries entre xiquets i xiquetes...

No obstant, aquesta proposta coeducativa no té sentit, i no pot dur-se a terme de manera integral i efectiva, si no es compta també amb la participació i la implicació de tots els agents socialitzadors de la comunitat educativa que també juguen un paper essencial en el procés d'ensenyament - aprenentatge: l'equip docent i les famílies.

És per això que hem cregut convenient realitzar aquest quadern, pensat com un material de suport per a la posada en pràctica d'estratègies coeducatives en l'activitat docent, en les relacions familiars i en les activitats organitzades des de l'AMPA del centre.

El **Quadern d'Igualtat en ruta** és només una guia orientativa que inclou una breu aproximació al concepte de coeducació, algunes pinzellades metodològiques i pedagògiques per a facilitar l'aprenentatge de valors i actituds igualitàries en les xiquetes i els xiquets i diverses propostes d'activitats per a la coeducació que es poden dur a terme de manera senzilla en la pràctica quotidiana. Igualment, es faciliten referències a altres materials i recursos existents que enraonen i desenvolupen de manera àmplia i detallada aquest concepte i la seua aplicació pràctica a tots els nivells.

Igualtat en ruta respon a una necessitat actual i apropa als centres educatius, al seu professorat, a l'alumnat i a les seves famílies, la possibilitat de familiaritzar-se amb eines i claus que puguen permetre el desenvolupament de pràctiques igualitàries educatives, a cost molt reduït, i susceptibles de ser continuades més enllà de la durada prevista del projecte.

Esperem que el **Quadern d'Igualtat en ruta** siga d'utilitat i facilite la tasca coeducadora a tota la comunitat educativa dels centres.

Coeducació: una educació per a la igualtat

El marc normatiu establert per la Constitució Espanyola, la Llei Orgànica d'Igualtat, la Llei Orgànica de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, la Llei Orgànica d'Educació i moltes altres lleis i recomanacions a nivell autonòmic, estatal, europeu i internacional, posen en clara evidència la necessitat d'incorporar l'educació per a la igualtat en totes les etapes i nivells educatius, considerant essencials els primers anys d'escolarització.

La coeducació és clau en les primeres etapes educatives i està directament associada a la prevenció educativa de problemàtiques socials com la manca de coresponsabilitat a l'àmbit familiar, la segregació per sexes dels estudis i les professions al mercat laboral o, fins i tot, la violència de gènere.

Vivim en un món on el fàcil accés a la societat de la informació genera una exposició incontrolable a tota una sèrie d'estereotips sexistes que, ja des de la infància, van impregnant el procés de construcció de les nostres identitats.

Per a començar a parlar de coeducació cal fer una aproximació als conceptes de sexe i gènere.

Biològicament, en funció del seu sexe, les persones naixen homes o dones. Tot i que aquest fet no hauria de suposar cap impediment per a tenir les mateixes oportunitats en el desenvolupament del seu projecte de vida, xiquets i xiquetes són educats, des del moment que vénen al món, de manera diferent, atenent a uns models que fomenten aquells valors, actituds, funcions o expectatives que la societat en la que viuen assigna a unes (reproducció, àmbit domèstic) i als altres (producció, àmbit públic). És així com apareix el gènere masculí i femení, allò que es considera d'homes i de dones a una societat concreta i que organitza les relacions entre els sexes a tots els nivells (social, polític, econòmic...). El dos models no tenen el mateix valor social, hi ha una jerarquia de gèneres en la que la feminitat està menys valorada, en tots els sentits, que la masculinitat.

SEXE
gènere

El sexe el determina la naturalesa, el gènere, en canvi, ve donat per la cultura i es pot modificar. És en aquest punt quan entra en joc la importància de la coeducació i el paper fonamental dels centres educatius.

Amb la Llei General d'Educació (1970) es va estendre un model educatiu en el que xiquets i xiquetes compartien la mateixa aula, rebien el mateix tipus d'ensenyament, compartien un únic currículum educatiu i se sotmetien al mateix procés d'avaluació. És el que es coneix com l'escola mixta.

Però l'escola mixta, tot i que va suposar un gran avanç, no era una garantia per a què xiquets i xiquetes tingueren les mateixes oportunitats reals d'aprenentatge. El model educatiu en què estava basada, com tantes altres coses a la societat, responia majoritàriament a les necessitats i inquietuds del gènere masculí.

És a partir de la Llei Orgànica General del Sistema Educatiu (LOGSE 1990) quan realment es comença a parlar de l'educació per a la igualtat d'oportunitats entre sexes com a tema transversal, un concepte que es consolida amb la Llei Orgànica d'Educació (LOE 2006) amb l'educació per a la ciutadania. Des d'aleshores la igualtat d'oportunitats entre dones i homes és un valor que ha d'impregnar tot el currículum i a tota la comunitat educativa.

Si bé l'escola mixta és el reflex de la igualtat formal (la inclusió legal de la igualtat a l'àmbit educatiu) amb el qual es deixa enrere l'escola segregada, l'escola coeducativa és l'instrument per aconseguir una igualtat real i efectiva de dones i homes. És el pas necessari per a aplicar realment les lleis i eradicar totes aquelles desigualtats de gènere que continuen havent a la nostra societat i, per consegüent, a l'àmbit educatiu.

És per això que la coeducació va més enllà de l'escola mixta. Per a poder coeducar cal tenir present en tot moment els efectes que el sistema de gèneres té en els xiquets i les xiquetes, només així es poden garantir les mateixes oportunitats d'aprenentatge. És tracta de tenir en compte com se socialitzen uns i les altres, quines desigualtats de gènere afecten el seu desenvolupament, com el sexisme es manifesta amb estereotips i rols, en ocasions molt naturalitzats, que configuren la seua identitat i determinen el seu futur en funció del sexe biològic.

Cal educar tenint en compte en tot moment que en funció del sexe (home o dona) la societat ens atorga uns papers (rols) i unes característiques (estereotips) diferents als que s'assigna un valor social asimètric. Per exemple, d'acord amb els processos de socialització, no podem esperar que un xic es veja atret per treballar a un jardí d'infància i una xica a un taller mecànic; caldrà educar per a què tant l'un com l'altra vegem com a propi qualsevol camp professional.

La coeducació té la finalitat d'educar en la pluralitat, la igualtat i la diversitat, garantint les diferències personals (que no s'han de confondre amb les desigualtats de gènere), però donant sempre les mateixes oportunitats reals a xiquetes i xiquets per a gestionar el seu futur. I això només es pot fer si es té en compte la influència que el gènere té en els infants, des del mateix moment que naixen, per tal d'evitar cap discriminació en funció del seu sexe.

Tant l'equip docent com les famílies han d'identificar i tindre presents els estereotips que s'associen a la feminitat i masculinitat, fent una reflexió sobre les conseqüències que tenen en l'aprenentatge dels xiquets i les xiquetes, per a poder dissenyar alternatives educatives allunyades d'usos excloents i sexistes i proveïdes de diversitat, pluralitat i simetria.

Els estereotips i rols de gènere es transmeten dins l'àmbit educatiu a través de diferents mecanismes. Per una banda, dins el currículum explícit (aquell que es planifica i es desenvolupa en els diferents documents oficials del centre educatiu com ara el projecte educatiu, projecte curricular, reglament o programacions), fàcil de detectar i de modificar; per una altra part, també estan presents al currículum ocult (tot el conjunt de normes, costums, creences, llenguatges i símbols que es manifesten en l'estructura i el funcionament del centre educatiu), molt més difícil d'identificar i de canviar.

La coeducació té en compte, des del primer moment, les necessitats, les expectatives i els interessos dels xiquets i de les xiquetes, perquè només així pot fer realitat, en la pràctica educativa, la igualtat d'oportunitats i de drets per a ambdós sexes. Cal assegurar que cap infant tinga una situació de desavantatge o haja de fer front a obstacles específics, en funció del seu sexe, per assolir els mateixos resultats educatius.

I és per això que l'escola coeducativa, entre altres coses, valora per igual l'àmbit productiu i reproductiu, la resolució pacífica de conflictes, fomenta la racionalitat però també les emocions i els afectes, les aportacions tant d'homes com de les dones al llarg de la història, visibilitza les desigualtats que existeixen a la societat, promou l'elecció professional allunyada dels estereotips sexistes... presentant els models femenins i masculins com a complementaris i no com a oposats. És tracta de rescatar aquells aspectes associats a cada model que puguen afavorir l'educació integral de la persona, independentment del sexe, i desfer-se'n de la resta.

Les desigualtats de gènere als centres educatius poden donar-se en diferents contextos, des de la distribució de càrrecs dins el centre fins als llibres de text i materials educatius, passant per les expectatives del professorat, les activitats que es realitzen, les formes de relació que es promouen, el llenguatge utilitzat o l'orientació professional que es fa a l'alumnat.

Núria Solsona Pairó, experta en la matèria, assenyala que la implantació de pràctiques coeducatives ha de tenir present aspectes com ara:

- //// La incorporació de la perspectiva de gènere, els sabers de les dones al llarg de la història i les tasques relacionades amb la cura de les persones en els continguts curriculars.*
- //// La utilització de llibres de text i materials didàctics i curriculars que promoguen un tracte equitatiu entre dones i homes (imatges, text escrit, aportacions...)*
- //// La promoció d'un llenguatge verbal i gràfic inclusiu de dones i homes.*

- //// *L'ús no sexista dels espais educatius del centre.*
- //// *La participació de professores i noies en tasques de responsabilitat i representació per visibilitzar models femenins d'autoritat i poder més democràtics.*
- //// *L'orientació professional i acadèmica no estereotipada i sense discriminacions sexuals ni socials.*
- //// *La promoció de treballs de recerca relacionats amb l'educació coeducativa i la perspectiva de gènere.*
- //// *La potenciació d'una educació afectiva i sexual que pugui afavorir la construcció d'una sexualitat positiva i saludable.*
- //// *La gestió positiva de situacions de conflicte vinculades a comportaments i actituds de caràcter sexista i d'orientació afectivo-sexual.*

Coeducar no significa realitzar només accions específiques i puntuals en matèria d'igualtat, sinó incorporar de manera transversal la igualtat al currículum (explícit i implícit), a la pràctica docent i a la gestió i organització del centre, en totes les àrees i activitats i amb tota la comunitat educativa (alumnat, famílies, personal docent i personal no docent).

És per això molt important coordinar les diferents accions i àrees de treball dins el centre educatiu: construir un projecte coeducatiu al centre. El primer pas per a poder fer-ho és tenir una formació bàsica en aquest camp; el segon, mostrar una actitud positiva, favorable i decidida cap a la coeducació.

coeducar

UN FUTUR ON HOMES I DONES
TENIM ELS MATEIXOS
DRETS I DEURES

Claus didàctiques per a coeducar

1. Crear un futur no sexista lliure d'estereotips

UN FUTUR ON HOMES I DONES TENIM ELS MATEIXOS DRETS I DEURES

//// Cal tenir present les **desigualtats de gènere** que existeixen a la nostra societat i parlar-ne obertament amb l'alumnat.

? Treballar i posar exemples de desigualtats reals, amb els materials i metodologies adequades, depenent del nivell de l'alumnat (imatges, textos, contes, notícies, problemes matemàtics...): la segregació laboral, la falta de coresponsabilitat a la llar, la presència desequilibrada a llocs de responsabilitat, l'elecció d'estudis masculinitzats i feminitzats, diferent participació de dones i homes als esports...

//// És important fer un repàs a la **història de les dones**, a les diferents etapes i lluites per aconseguir els seus drets, un procés que no ha estat fàcil i que, moltes vegades, es desconeix, i és essencial per a entendre la situació actual.

? Parlar de temes com ara l'accés a l'educació, el dret al vot, l'equiparació en la majoria d'edat, la igualtat en la consideració jurídica, l'entrada de la dona a les universitats, a la política i món laboral...

? Pot fer-se, per exemple, mitjançant documentals i pel·lícules, exposicions, còmics, notícies, recerques senzilles al seu entorn immediat, textos i materials didàctics específics que parlen de les aportacions de dones a la història, dins de les matèries o en el marc dates assenyalades com el Dia Internacional de la dona.

//// Recalcar el **marc normatiu** que, a tots els nivells, internacional, europeu, estatal i autonòmic, garanteix, mitjançant lleis i recomanacions, la igualtat entre dones i homes (Constitució Espanyola, lleis, etc.).

? És un contingut apropiat per a treballar en matèries relacionades amb la història, els drets socials, els drets humans, al que també es pot acudir quan es done alguna situació o comentari que estiga relacionat amb les desigualtats i discriminacions de gènere.

DE MAJOR
PUC SER
EL QUE JO VULLGA

2. Elegir amb llibertat una professió de futur

DE MAJOR PUC SER EL QUE JO VULLGA

//// Donar una **visió de la realitat diversa**, on homes i dones tenen capacitats, habilitats i possibilitats per a treballar en allò que desitgen, incidint de manera específica en aquells camps típicament associats a un dels sexes.

? Posar exemples de dones i homes que desenvolupen la seua activitat en camps típicament masculinitzats i feminitzats, respectivament, i que trenquen amb els estereotips de gènere: mitjançant històries de vida, selecció de llibres de lectura, reportatges, imatges, pel·lícules, a través del joc, etc.

? Per exemple parlar dels infermers, les enginyeres, els perruquers, les bombers, els cuidadors d'infants, les polítiques, les dones futbolistes, el homes ballarins...

//// Oferir a l'alumnat una **orientació professional lliure d'estereotips sexistes**, deixant clar que no hi ha oficis que poden fer millor els homes ni treballs més apropiats per a les dones.

És molt important incidir, cada vegada que es treballen les inquietuds professionals de l'alumnat, en el fet de què han d'elegir lliurement els seus projectes de vida laboral. Si no ho treballem, d'acord amb la socialització rebuda, és molt possible que l'alumnat es decante automàticament per aquelles ocupacions que tradicionalment han estat associades amb el seu sexe.

? Podem utilitzar pel·lícules, referents històrics i quotidians, imatges no sexistes, enunciats de problemes matemàtics que canvien els rols tradicionals...

//// **Incloure els sabers i les aportacions de les dones** als diferents camps de coneixement dins el currículum, per tal de visibilitzar-les i crear referents i exemples a seguir.

? Podem utilitzar pel·lícules, referents històrics com dones premis Nobel en diferents àmbits, biografies de dones inventores, polítiques, escriptores...

**TANT L'INFERMER COM LA BOMBERA
VIUEN AMB NOSALTRES, NO ELIMINEM
CAP PERSONA DEL LLENGUATGE**

3. Utilitzar un llenguatge inclusiu

TANT L'INFERMER COM LA BOMBERA VIUEN AMB NOSALTRES, NO ELIMINEM CAP PERSONA DEL LLENGUATGE

//// Utilitzar un **llenguatge inclusiu** al centre, verbal i no verbal, que no situe el masculí com a universal i que no elimine les dones del llenguatge.

? És important tenir-ho en compte en el llenguatge que es fa servir a l'aula i al centre, en les imatges, els rètols, els documents administratius, etc. Paraules com “alumnat”, “famílies”, “equip docent”, “humanitat”... donen una imatge més fidel de la realitat.

? Revisar com s'ensenyen els conceptes de gènere gramatical i concordança i seleccionar exemples inclusius en els exercicis de sintaxi i gramàtica .

? Donar importància a la utilització del llenguatge inclusiu, ajudar a identificar els usos sexistes i excloents i oferir alternatives per a corregir-lo.

//// Utilitzar el **mateix registre de llenguatge** per a xiquetes i xiquets.

? De vegades els estereotips de gènere fan que el to, el registre, la gestualitat, les reaccions o vocabulari que fem servir a l'aula varien depenent si ens adrecem a xiquets o a xiquetes.

? De vegades ens dirigim a les xiquetes en registres suaus i proteccionistes i als xiquets de manera més ferma i contundent. Aquests comportaments també són sexistes i cal modificar-los.

**QUE NO ET DIGUEN QUINS COLORS I
QUINA ROBA T'HA D'AGRADAR, NO HI HA
COLORS DE XIQUETS I DE XIQUETES**

4. Usar d'una manera no estereotipada els colors i la roba

**QUE NO ET DIGUEN QUINS COLORS I QUINA ROBA T'HA D'AGRADAR, NO HI HA
COLORS DE XIQUETS I DE XIQUETES**

//// Treballar a classe que l'associació de colors a xiquets i xiquetes és un estereotip.

//// Treballar a classe que l'associació d'articles de roba diferents per a xiquets i per a xiquetes és un estereotip.

? Per exemple, pot treballar-se fent reflexions crítiques davant comentaris com *és de xiquets o és de xiquetes*, amb les activitats per a pintar, els catàlegs de joguets, referents que trenquen els estereotips, l'elecció de disfresses, exemples d'altres cultures on la indumentària és molt diferent...

**SI LA LLAR ON VIVIM
ÉS DE TOTA LA FAMÍLIA...
LES TASQUES TAMBÉ**

5. Compartir les tasques de la llar

SI LA LLAR ON VIVIM ÉS DE TOTA LA FAMÍLIA... LES TASQUES TAMBÉ

//// Reconèixer i **valorar el treball domèstic**.

El treball domèstic i les tasques de la llar han estat molt poc valorades al llarg del temps, encara que la seua funció social ha estat essencial i que requereixen un gran esforç i dedicació.

? Cal parlar obertament de la importància que té el treball domèstic per a millorar la qualitat de vida de totes les persones, fer un llistat de totes les tasques que es fan a llar, evitar i corregir comentaris com *la meua mare no treballa, no fa res, està a casa...*

//// Afavorir la participació i **responsabilitat individual en les tasques de la llar**.

La casa on vivim i l'activitat que es desenvolupa en ella no és responsabilitat exclusiva de la mare o del pare, és una responsabilitat compartida per igual per tots els membres que hi viuen.

? Cal canviar el terme "ajudar" per "compartir", treballar mitjançant exemples, jocs i joguets, imatges, relats, contes i llibres de lectures, actituds i activitats a l'aula, una coresponsabilitat real, allunyada dels estereotips sexistes que mostren la mare com a responsable única o principal del treball domèstic.

6. Compartir les cures i responsabilitats familiars

TOTES LES PERSONES NECESSITEM LES CURES I LES ATENCIONS DE QUI ENS ESTIMA

//// Valorar la importància que tenen les **cures i les atencions a l'àmbit familiar.**

De la mateixa manera que ha passat amb el treball domèstic, les cures a terceres persones dependents, infància, persones majors o persones malaltes, mai han tingut el valor social que es mereixen. Aquest camp, automàticament, ha estat relacionat amb la dona i amb la reproducció.

? Cal deixar clar que tant homes com dones han de tenir cura de la resta, intentant desmuntar els estereotips que situen la dona com a cuidadora i inhabiliten l'home per a ser-ho.

? Es pot treballar mitjançant exemples que mostren homes i dones desenvolupant tasques de cura i atencions, en les imatges dels materials didàctics, en contes, cartells, exposicions, aprofitant la commemoració del dia del pare i de la mare...

//// Afavorir la **participació i responsabilitat** individual **en les tasques de cura a l'àmbit familiar.**

Totes les persones, independentment del nostre sexe, hem de desenvolupar habilitats i actituds per a tenir cura de les persones que tenim al nostre entorn.

? En funció de l'edat de l'alumnat cal parlar de la responsabilitat d'atendre a les persones properes que ho necessiten: germans o germanes petites, fer companyia a persones majors...

? Es pot afavorir el desenvolupament d'aquestes habilitats mitjançant els joguets a classe, amb imatges, relats, els llibres de lectura i els contes...

**CADA PERSONA ENRIQUEIX
EL RESULTAT D'UN TREBALL
I EL FA MÉS FÀCIL**

7. Treballar en equip

CADA PERSONA ENRIQUEIX EL RESULTAT D'UN TREBALL I EL FA MÉS FÀCIL

//// Fomentar el treball en **grup heterogeni** i evitar que l'alumnat participe en grups integrats únicament per persones del mateix sexe, posant en relleu la importància de la **diversitat**.

La socialització diferenciada que reben els xiquets i les xiquetes fa que moltes vegades s'agrupen en funció del seu sexe.

? És important anticipar-ho i establir grups heterogenis per a realitzar qualsevol tipus d'activitat (sense deixar-ho simplement a la seua elecció) siga un joc, un esport, un treball en grup, una activitat lúdica, etc. rebatent qualsevol comentari o actitud sexista que es puga donar en aquestos contextos.

**XIQUETES I XIQUETS
PODEN JUGAR AMB TOT,
NO ET PERGUES CAP EXPERIÈNCIA**

8. Jugar a tots els jocs i amb tots els joguets

XIQUETES I XIQUETS PODEN JUGAR AMB TOT, NO ET PERGUES CAP EXPERIÈNCIA

//// Fomentar un ús no sexista dels joguets i dels jocs.

En la majoria d'ocasions, xiquetes i xiquets no se senten atrets pels mateixos jocs i joguets. A la televisió apareixen totalment diferenciats quins articles són per a elles i quins per a ells. Igualment, els joguets que regalem a xiquets i xiquetes encara no són els mateixos. Per exemple, regalem a les xiquetes nines, cuines, articles per a posar-se guapes, etc. i als xiquets camions, cotxes, jocs de construcció, pilotes de futbol, etc.

? Si deixem que l'alumnat jugue de manera lliure amb allò que més li agrada ens trobarem, majoritàriament, a xiquetes i xiquets reproduint els estereotips que socialment s'hi assignen.

? Cal tenir-ho en compte i promoure un joc on tots els infants tinguin l'oportunitat de gaudir de l'experiència de jugar amb qualsevol joguet. De la mateixa manera, cal tenir-ho en compte també quan es plantegen jocs al pati, activitats extraescolars, activitats lúdiques... i donar el mateix protagonisme a unes i a altres.

//// Afavorir la presència de **jocs, joguets i contes no sexistes ni violents**.

? Cal tenir una cura especial amb aquells joguets i contes que puguen fomentar la construcció de valors desigualtaris i violents en l'alumnat, com per exemple les pistoles, els productes de bellesa, els contes de princeses, etc. i oferir una àmplia varietat de jocs que treballen l'adquisició de valors pacífics i igualitaris.

LES ALEGRIES, LES TRISTESES,
LES PREOCUPACIONS...ES PORTEN
MILLOR EN COMPANYIA

9. Expressar, mostrar i compartir les emocions

LES ALEGRIES, LES TRISTESES, LES PREOCUPACIONS... ES PORTEN MILLOR EN COMPANYIA

/// Cal afavorir que tant xiquetes com xiquets puguin exterioritzar i **compartir** amb la resta les seues **emocions, sentiments i sensacions**, allunyant-se dels prejudicis de gènere.

A la nostra societat s'ha educat als homes en el control emocional, de manera que encara no està generalitzat que un home plori, s'emocione o compartisca públicament les seues pors. Per altra banda, es naturalitza en les dones l'expressió de tot tipus d'emocions. Ambdós patrons de comportament acaben convertint-se en models estereotipats de la masculinitat i la feminitat.

És per això que és molt fàcil trobar en l'alumnat reaccions similars.

? Cal parlar obertament de les emocions, de la seua naturalesa, de les reaccions que provoquen al nostre cos, dels seus beneficis, de la necessitat de compartir-les i de fer-les saber a la resta per a trobar el suport necessari en cada moment.

? Per exemple es poden treballar amb la reflexió davant de comportaments quotidians, comentaris com *els xiquets no ploren o plorar és de xiques*, amb activitats que faciliten l'expressió de les emocions pròpies, com l'elaboració d'un diari personal, activitats de relació, *role playing*...

SI ENS TRACTEM BÉ VIUREM MILLOR I TINDREM MÉS FELICITAT, LA VIOLÈNCIA NO SOLUCIONA ELS PROBLEMES SINÓ EN CREA MÉS

10. Relacionar-se amb bons tractes i sense violència

SI ENS TRACTEM BÉ VIUREM MILLOR I TINDREM MÉS FELICITAT, LA VIOLÈNCIA NO SOLUCIONA ELS PROBLEMES SINÓ EN CREA MÉS

//// La violència també és una de les estratègies de la societat sexista. Sense anar més lluny ens trobem amb la violència de gènere. Els valors associats a un model masculí (força, competitivitat, acció, control emocional...) han fet que de vegades es naturalitzen comportaments de control o submissió de les dones socialitzades amb un model femení (passivitat, debilitat, emotivitat, etc.) que no es poden permetre.

? Cal fomentar el respecte, la cooperació i la igualtat d'oportunitats entre xiquetes i xiquets i afavorir la reflexió i la resolució pacífica de qualsevol conflicte.

? És important tenir presents les diferents formes de violència i treballar-les amb l'alumnat: violència física, mecanismes de control i exclusió, insults i bromes...

//// Oferir pautes i claus per **a relacionar-se des dels bons tractes** i fomentar el propi coneixement i l'autoestima.

? Es recomana, sobretot en l'alumnat de la darrera etapa de primària, fer un treball d'iniciació en:

- altres maneres de relacionar-se afectives i sexuals, des del coneixement del propi cos i les seues respostes, la cura i el respecte de l'altre...
- altres models de dones menys violents amb el seu cos, pel que fa als canons de bellesa i a les conseqüències que poden tindre en la salut: l'anorèxia i la bulímia...
- altres conceptes d'amor més saludables, allunyats de l'amor romàntic i del mite de la mitja taronja, i altres mirades del que significa estimar i ser estimat, respectar i ser respectat...

Propostes de treball per a l'aula

1. M'emociona que t'emociones

Objectiu:

//// promoure en l'alumnat habilitats per a expressar i compartir les emocions i els estats d'ànims.

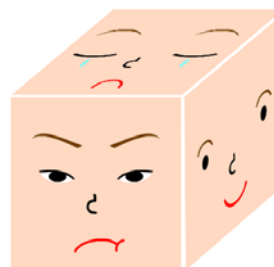
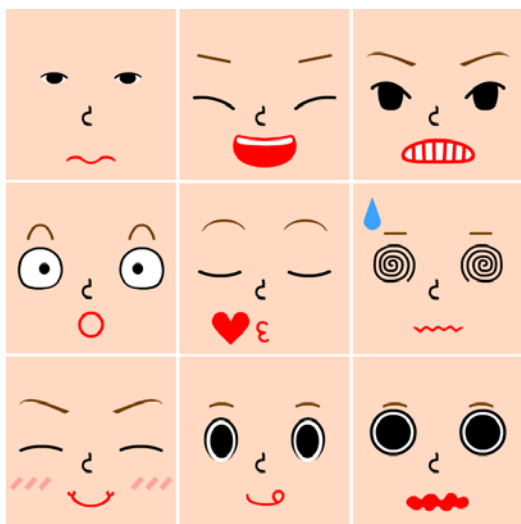
//// practicar estratègies per a respondre i reaccionar de manera adequada a les emocions que manifesten les altres persones.

Descripció:

L'activitat es realitza mitjançant caretes o màscares, dibuixades en les cares d'un dau, que representen els diferents estats d'ànims i emocions que podem experimentar les persones: por, alegria, patiment, tristesa, dolor, ira, preocupació, inseguretat, etc.

Es faran dos grups heterogenis amb l'alumnat, un grup ha de llançar el dau i representar una situació relacionada amb l'emoció dibuixada; l'altre grup cal que done una resposta afectiva i receptiva adequada a l'estat anímic representat (abraçada, xerrada de suport, ànims, felicitacions, etc.).

? És important tenir en compte en aquesta activitat que, com xiquets i xiquetes no són educades de la mateixa manera per a expressar les emocions, és possible que ells tinguin més dificultats i més poca predisposició i desimboltura per a reaccionar davant les situacions representades.

Propostes de treball per a l'aula

2. Les indumentàries del món

Objectiu:

//// familiaritzar l'alumnat amb diferents tipus d'indumentàries i de colors per tal de veure que és quelcom cultural i après

//// fomentar en l'alumnat la deconstrucció dels estereotips de gènere en la roba i els colors

Descripció:

L'activitat es realitzarà a partir d'unes siluetes que apareixen vestides amb diferents robes i colors, retallades de fotografies, en les que no es pot distingir el sexe de la persona que les porta.

L'alumnat haurà d'argumentar si creuen que vesteixen a homes o a dones i explicar per què.

Posteriorment, es comprovarà si les respostes són correctes amb el solucionari i es mostraran les fotos originals, explicant com la faldilla o el vestit, en altres cultures, formen part de la indumentària pròpia dels homes. També es mostraran fotografies de roba actual que vesteixen indistintament homes i dones. En veure les fotografies veuran com els arguments inicials es desmunten i no són vàlids per a totes les situacions, per la qual cosa es tracten d'estereotips o prejudicis.

? És molt possible que xiquetes i xiquets associen certes robes i colors a cadascun dels sexes, en funció dels estereotips que es tenen. Les tendències, les modes i la cultura marquen la indumentària i els colors, però no tenen res a veure amb el sexe.

Roba ... per a qui????

Kils (Escòcia)

Dhobi (Índia)

Sarong (Malàisia)

Thobe, djellaba (nord Àfrica)

Fustanella (Grècia, Balcans)

Kimono (Japó)

Tribus indígenes

Sotana (Església)

Roba unisex actual als països occidentals

Propostes de treball per a l'aula

3. La ciutat igualitària

Objectiu:

//// Aproximar l'alumnat a les diferents professions i càrrecs de responsabilitat independentment del seu sexe.

//// Fomentar la coresponsabilitat en els xiquets i les xiquetes, fent reflexionar l'alumnat sobre la necessitat de compartir les tasques domèstiques i de cura.

//// Potenciar el treball en equip, la cooperació, la presa de decisions justa i la resolució no violenta dels conflictes.

Descripció:

Es tracta d'una activitat que es pot treballar a nivell de tota la classe i durant almenys una setmana.

Escriurem en diferents butlletes els nom de distintes professions i ocupacions que podem trobar a una ciutat (bomber/a, policia, forner/a, metge/metgessa, perruquer/a, infermer/a, mestre/mestressa de casa, conductor/a, pintor/a, polític/a, alcalde/essa, etc.).

Per una altra banda, escriurem també hobbies: futbol, teatre, ballet, gimnàstica, manualitats, cinema, música, viatjar, etc.

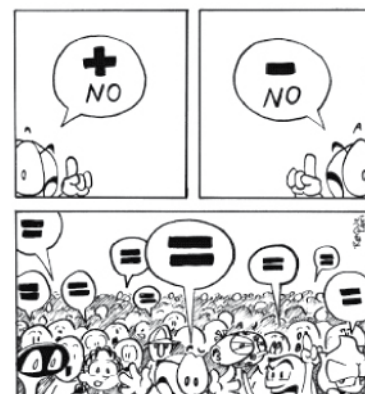
Finalment, descriurem diferents situacions personals com ara tens 1 fill, cuides al teu avi que està major, tens 1 fill i 1 filla, no tens descendència, t'encarregues de totes les tasques de casa, tota la família comparteix les responsabilitats de casa, etc.

Es tracta de què repartim aleatòriament les diferents professions, rols i papers entre l'alumnat per a què els desenvolupen amb independència del seu sexe, representant la vida d'un poble i tractant de possibilitar una vida laboral, una vida familiar i una vida d'oci.

De la mateixa manera l'alumnat haurà de relacionar-se, enraonar i tractar de solucionar d'una manera no violenta els conflictes que puguem sorgir a qualsevol dels àmbits de la seua vida (feina, barri, ciutat, casa, família, etc.).

Es poden utilitzar diferents materials (joguets, mobiliari, etc.) per a desenvolupar el joc i fer-lo més didàctic i atractiu.

? És important anticipar que, tal vegada, degut a la socialització de gènere hi haurà certes tasques i activitats socials que resultaran més fàcils als xiquets (esports, presa de decisions, certes professions molt masculinitzades...) i d'altres en les que les xiquetes se sentiran més còmodes (cura i tasques domèstiques, professions feminitzades...).

Codi per a una escola igualitària

CODI PER A UNA ESCOLA IGUALITÀRIA :

Crear un futur no sexista lliure d'estereotips

Un futur on homes i dones tenim els mateixos drets i deures

Elegir amb llibertat una professió de futur

De major puc ser el que jo vullga

Utilitzar un llenguatge inclusiu

Tant l'infermer com la bombera vivem amb nosaltres, no eliminem cap persona del llenguatge

Usar d'una manera no estereotipada els colors i la roba

Que no et diguen quins colors i quina roba t'ha d'agradar, no hi ha colors de xiquets i de xiquetes

Compartir les tasques de la llar

Si la llar on vivim és de tota la família... les tasques també

Compartir les cures i responsabilitats familiars

Totes les persones necessitem les cures i les atencions de qui ens estima

Treballar en equip

Cada persona enriqueix el resultat d'un treball i el fa més fàcil

Jugar a tots els jocs i amb tots els joguets

Xiquetes i xiquets poden jugar amb tot, no et perques cap experiència

Expressar, mostrar i compartir les emocions

Les alegries, les tristeses, les preocupacions... es porten millor en companyia

Relacionar-se amb bons tractes i sense violència

Si ens tractem bé vivrem millor i tindrem més felicitat, la violència no soluciona els problemes sinó en crea més

<http://isonomia.uji.es/igualtat-en-ruta/>

Recursos coeducatius

Guies i manuals per a la coeducació [disponibles *on line*]

//// Guía de coeducación. Documento de síntesis sobre la educación para la igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres. Instituto de la Mujer. 2007.

//// Guía de coeducación para profesorado de primaria. Diputación provincial de Zaragoza. 2006.

<http://www.dpz.es/diputacion/areas/bienestarsocial/plan-igualdad/actuaciones06/doc/guia-profesorado.pdf>

//// Materiales para el análisis y la observación del sexismo en el ámbito escolar. Centro del Profesorado y de Recursos de Gijón. 2002.

<http://web.educastur.princast.es/cpr/gijon/recursos/coeducacion/matsex/publicacion.pdf>

//// Guía de buenas prácticas para favorecer la igualdad entre mujeres y hombres en educación. Consejería de Educación. Junta de Andalucía. 2006.

//// Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre. Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya. 2008.

http://www20.gencat.cat/docs/icdones/serveis/docs/publicacions_eines10.pdf

Recursos per al llenguatge no sexista [disponibles *on line*]

//// Guia de tractament no sexista de la informació i la comunicació a la Universitat Jaume I. Fundació Isonomia. Unitat d'Igualtat. Universitat Jaume I. 2010.

<http://www.uji.es/bin/serveis/ui/not/11040600v.pdf>

//// 10 Recomanacions per a evitar usos sexistes i estereotipats del llenguatge. Fundació Isonomia. Unitat d'Igualtat. Universitat Jaume I. 2010.

<https://www.uji.es/bin/serveis/ui/not/11040601.pdf>

//// Guía de lenguaje para el ámbito educativo. Emakunde/Instituto Vasco de la Mujer. 2008.

http://www.emakunde.euskadi.net/u72publicac/es/contenidos/informacion/pub_guias/es_emakunde/adjuntos/guia_leng_educ_es.pdf

Recursos per al joc i la lectura coeducativa [disponibles *on line*]

//// Jugar para ser iguales. Guía orientativa + juegos. Consejería de Familia e Igualdad de Oportunidades. Dirección General de la Mujer. Junta de Castilla y León.

<http://www.jcyl.es>

//// Campaña contra los juguetes bélicos y sexistas. Juguemos sin violencia ni sexismo. Consejo de la Juventud de España.

<http://www.juntadeandalucia.es/institutodelamujer/observatorio/html/campaigns/juegosyjuguets/cont/docs/Campanajuguemos.pdf>

//// La maleta coeducativa (recursos). Mónica Brito y Mónica Viña. CEP Los Llanos de Aridano.

<http://www.ceplosllanos.com/docs/x17nov2009/maletas/3-LIBROS%20COEDUCATIVOS.pdf>

//// Cuentos para pensar. Cuentos coeducativos para educación primaria. Premios Rosa Regás de Coeducación 2008.

<http://www.juntadeandalucia.es/averroes/convivenciaeigualdad/rr/pdf/cuentos.pdf>

//// Vivir los cuentos. Guía para contar los cuentos. Instituto Andaluz de la Mujer.

Recursos bibliogràfics coeducatius [disponibles *on line*]

//// Informació bibliogràfica. Biblioteca Rosa Sensat. Coeducació (42).

<http://www.rosasensat.org/antiga/biblioteca/Bib-coeduca-web.pdf>

//// Guía de recursos. Coeducación. Instituto Asturiano de la Mujer. Gobierno del Principado de Asturias.

http://www.educarenigualdad.org/media/pdf/uploaded/old/Mat_177_guia_de_los_recursos.pdf

Educació i igualtat: recull normatiu

Constitució Espanyola

Article 1: Espanya es constitueix en un Estat social i democràtic de Dret, que propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la **igualtat** i el pluralisme polític.

Article 14: Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler discriminació alguna per raó de naixement, raça, **sexe**, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

Article 9.2: Correspon als poders públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que impedisquen o dificulten la seva plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.

Article 10.2: Les normes relatives als drets fonamentals i a les llibertats que la Constitució reconeix s'interpretaran de conformitat amb la Declaració Universal de Drets Humans i els tractats i acords internacionals sobre les mateixes matèries ratificats per Espanya.

Constitució
Espanyola

La Llei Orgànica d'Educació

Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, també denominada LOE, planteja la necessitat d'adequar els centres educatius a la igualtat, es mostra també sensible a aquesta realitat i recull en molts dels seus articles (17, 18, 23, 24, 25, 33, 40, 66) l'especial atenció que ha de prestar-se a la qüestió de gènere en tots els nivells educatius que regula.

//// Incorpora íntegrament el contingut que expressa la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, que estableix en el seu Títol I, Capítol I, mesures de sensibilització, prevenció i detecció en l'àmbit educatiu.

//// En el preàmbul, entre els principis i les finalitats de l'educació (Art.1, Art. 2.b) s'inclouen el ple desenvolupament de la personalitat i de les capacitats afectives de l'alumnat, la formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat efectiva d'oportunitats entre homes i dones, el reconeixement de la diversitat afectiva-sexual, així com la valoració crítica de les desigualtats, que permeta superar els comportaments sexistes.

Els decrets educatius

El **decret 111/2007** conté entre els seus objectius d'etapa, en **primària**, “conèixer, comprendre i respectar els valors de la nostra civilització, les diferències culturals i personals, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no discriminació de persones amb discapacitat”.

Per la seva banda, el **Decret 112/2007**, de **secundària**, també recull entre els seus objectius “valorar i respectar, com un principi essencial de la nostra Constitució, la igualtat de drets i oportunitats de totes les persones, amb independència del seu sexe i rebutjar els estereotips i qualsevol discriminació” així com “enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes”.

Projecció a l'àmbit educatiu

CAPÍTOL I. En l'àmbit educatiu

Article 4: Principis i valors del sistema educatiu

1. El sistema educatiu espanyol ha d'incloure entre les seves finalitats la formació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, així com en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència.

Igualment, el sistema educatiu espanyol ha d'incloure, dins els seus principis de qualitat, l'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre homes i dones i la formació per a la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests.

2. L'educació infantil ha de contribuir a desenvolupar en la infància l'aprenentatge en la resolució pacífica de conflictes.

3. L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat la seva capacitat per adquirir habilitats en la resolució pacífica de conflictes i per comprendre i respectar la igualtat entre sexes.

4. L'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat la capacitat per relacionar-se amb els altres de manera pacífica i per conèixer, valorar i respectar la igualtat d'oportunitats d'homes i dones.

5. El batxillerat i la formació professional han de contribuir a desenvolupar en l'alumnat la capacitat per consolidar la maduresa personal, social i moral, que els permeti actuar de manera responsable i autònoma i per analitzar i valorar críticament les desigualtats de sexe i fomentar la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

6. L'ensenyament per a les persones adultes ha d'incloure entre els seus objectius exercir activitats en la resolució pacífica de conflictes i fomentar el respecte a la dignitat de les persones i a la igualtat entre homes i dones.

7. Les universitats han d'incloure i fomentar en tots els àmbits acadèmics la formació, la docència i la recerca en igualtat de gènere i no-discriminació de forma transversal.

Article 5: Escolarització immediata en cas de violència de gènere

Les administracions competents han de preveure l'escolarització immediata dels fills que estiguen afectats per un canvi de residència derivada d'actes de violència de gènere.

Article 6: Foment de la igualtat

Amb la finalitat de garantir l'efectiva igualtat entre homes i dones, les administracions educatives han de vetllar perquè en tots els materials educatius s'eliminen els estereotips sexistes o discriminatoris i perquè fomenten el valor igual d'homes i dones.

Article 7: Formació inicial i permanent del professorat

Les administracions educatives han d'adoptar les mesures necessàries perquè en els plans de formació inicial i permanent del professorat s'incloga una formació específica en matèria d'igualtat, amb la finalitat d'assegurar que adquireixen els coneixements i les tècniques necessàries que els habiliten per a:

a) L'educació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència.

b) L'educació en la prevenció de conflictes i en la seva resolució pacífica, en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.

c) La detecció precoç de la violència en l'àmbit familiar, especialment sobre la dona i els fills i filles.

d) El foment d'actituds encaminades a l'exercici de drets i obligacions iguals per part de dones i homes, tant en l'àmbit públic com privat, i la coresponsabilitat entre aquests en l'àmbit domèstic.

Article 8: Participació en els consells escolars

S'han d'adoptar les mesures necessàries per assegurar que els consells escolars impulsen l'adopció de mesures educatives que fomenten la igualtat real i efectiva entre homes i dones. Amb la mateixa finalitat, al consell escolar de l'Estat s'ha d'assegurar la representació de l'Institut de la Dona i de les organitzacions que defensen els interessos de les dones, amb implantació a tot el territori nacional.

Article 9: Actuació de la inspecció educativa

Els serveis d'inspecció educativa han de vetllar pel compliment i l'aplicació dels principis i els valors recollits en aquest capítol en el sistema educatiu destinats a fomentar la igualtat real entre dones i homes.

Projecció a l'àmbit educatiu

Article 1: Objecte de la Llei

Les dones i els homes són iguals en dignitat humana, i iguals en drets i deures. Aquesta Llei té per objecte fer efectiu el dret d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, en particular mitjançant l'eliminació de la discriminació de la dona, siga quina siga la seva circumstància o condició, en qualssevol dels àmbits de la vida i, singularment, en les esferes política, civil, laboral, econòmica, social i cultural para, en el desenvolupament dels articles 9.2 i 14 de la Constitució, aconseguir una societat més democràtica, més justa i més solidària.

CAPÍTOL II. Acció administrativa per a la igualtat

Article 23: L'educació per a la igualtat de dones i homes

El sistema educatiu ha d'incloure entre els seus fins l'educació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i en la igualtat de drets i oportunitats entre dones i homes. Així mateix, el sistema educatiu ha d'incloure, dins els principis de qualitat, l'eliminació dels obstacles que dificulten la igualtat efectiva entre dones i homes i el foment de la igualtat plena entre les unes i els altres.

Article 24: Integració del principi d'igualtat en la política d'educació

1. Les Administracions educatives garantiran un igual dret a l'educació de dones i homes a través de la integració activa, en els objectius i en les actuacions educatives, del principi d'igualtat de tracte, evitant que, per comportaments sexistes o pels estereotips socials associats, es produeixen desigualtats entre dones i homes.

2. Les Administracions educatives, en l'àmbit de les seves respectives competències, desenvoluparan, amb tal finalitat, les següents actuacions:

- L'atenció especial en els currículums i en totes les etapes educatives al principi d'igualtat entre dones i homes.
- L'eliminació i el rebuig dels comportaments i continguts sexistes i estereotips que suposen discriminació entre dones i homes, amb especial consideració a això en els llibres de text i materials educatius.
- La integració de l'estudi i aplicació del principi d'igualtat en els cursos i programes per a la formació inicial permanent del professorat.
- La promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els òrgans de control i de govern dels centres docents.
- La cooperació amb la resta de les Administracions educatives per al desenvolupament de projectes i programes dirigits a fomentar el coneixement i la difusió, entre les persones de la comunitat educativa, dels principis de coeducació i d'igualtat efectiva entre dones i homes.
- L'establiment de mesures educatives destinades al reconeixement i ensenyament del paper de les dones en la Història.

Projecció a l'àmbit educatiu

CAPÍTOL I. Educació per a la Igualtat

Article 5: Ideari educatiu i valors constitucionals

1. La Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu estableix els principis per a avançar cap a un sistema coeducatiu, entés com a model d'ensenyança basat en la formació en igualtat entre sexes, el rebuig de tota forma de discriminació i la garantia d'una orientació acadèmica i professional no esbiaixada pel gènere.

2. Per això, des del sistema coeducatiu d'ensenyança es potenciarà la igualtat real de dones i hòmens, en totes les seues dimensions: curricular, escolar i altres.

Article 6: Dret a l'educació i igualtat d'oportunitats

El govern valencià adoptarà les mesures necessàries per a garantir l'oferta d'ensenyament no reglat, especialment per a les dones de les zones rurals, amb l'objectiu que desenvolupen les seues capacitats pel que fa a la salut, a les microempreses, a l'agricultura i als seus drets legals.

Article 7: L'educació i la conciliació familiar i laboral

El govern valencià adoptarà les mesures necessàries per a garantir l'ampliació de l'horari d'obertura de tots els centres públics que impartesquen educació infantil i educació primària, amb la finalitat d'atendre les necessitats de les famílies que ho necessiten per l'horari laboral de la mare i el pare.

Article 8: Formació per a la igualtat

L'Administració autonòmica competent en matèria educativa establirà i fomentarà els mecanismes de formació, control i seguiment, adaptats als diferents nivells d'ensenyament (infantil, primària, secundària i universitari), per a implantar i garantir la igualtat de sexes en el sistema educatiu valencià mitjançant l'aprovació i seguiment de l'execució de Plans anuals de coeducació en cada nivell educatiu.

Article 9: Promoció en la universitat de la igualtat d'oportunitats

Peraixò, el Govern Valencià finançarà en col·laboració amb les universitats valencianes, activitats anuals per la promoció d'assignatures i projectes docents amb un enfocament de gènere. Promoció en la Universitat de l'igualtat d'oportunitats. Les Universitats deuen promoure l'implantació de assignatures i realització de projectes docents que incorporen la perspectiva de gènere.

Projecció a l'àmbit educatiu

SECCIÓ PRIMERA. Mesures de prevenció en l'àmbit educatiu

Article 22: Coeducació

1. La Generalitat, a través dels departaments competents en matèria d'educació i igualtat, desenrotllarà les mesures necessàries per a eliminar prejuís i pràctiques basades en la desigualtat i en l'atribució d'estereotips sexistes.

2. La Generalitat, a través de la convivència escolar en els centres educatius de la Comunitat Valenciana, impulsarà l'elaboració d'estudis i investigacions que permeten conèixer la realitat d'este fenomen en l'àmbit escolar i proposarà les mesures per a previndre les conductes violentes entre els xiquets i les xiquetes des d'edats primerenques.

3. Així mateix, s'impulsaran mesures tendents a millorar les habilitats educatives de pares i mares a fi que formen els seus fills i filles en el respecte als drets dels altres.

Article 23: Currículums educatius

1. La Generalitat garantirà que en els programes d'ensenyança impartits en els centres educatius de la Comunitat Valenciana no s'inclouen continguts discriminatoris contra les dones per raó del seu sexe, ni que justifiquen, resulten permissius o inciten a la violència sobre la dona.

2. En estos continguts fomentarà la igualtat de sexes; educarà en els valors i destacarà el respecte a la dignitat de la persona i la necessitat d'eradicar la violència sobre la dona.

3. La Generalitat revisarà i adaptarà el contingut dels llibres de text i la resta de material educatiu a les prescripcions d'esta llei i supervisarà, a través de la inspecció de l'administració educativa, que s'ajusten als principis de l'educació en igualtat.

Article 24: Consell Escolar Valencià

1. El Consell Escolar Valencià, com a òrgan consultiu suprem i de participació social en la programació general de l'ensenyança de la Comunitat Valenciana, supervisarà les matèries que conformen els programes d'ensenyança i emetrà dictamen en aquells casos en què se susciten dubtes sobre el seu contingut.

2. Amb esta finalitat, el Consell Escolar Valencià haurà d'incloure entre els seus membres, com a mínim, una persona experta en matèria de violència sobre la dona i igualtat, en representació de la Generalitat.

3. Així mateix, incorporarà al seu informe anual les mesures educatives que suggerix que siguen adoptades per a fomentar la igualtat i eradicar la violència sobre les dones

Article 25: Escolarització

Sense perjuí de les ajudes en l'àmbit educatiu arreplegades en l'article 41 d'esta llei, la Generalitat assegurarà l'escolarització immediata en centres d'educació sustentats amb fons públics dels fills i les filles, acollits i/o tutelats menors d'edat de les dones que estiguen afectades per canvis de domicili, que obeïsquen a motius de seguretat en situacions de violència sobre la dona.

De la mateixa manera, en estos casos, i encara que ja no estiguen cursant estudis obligatoris, es facilitarà el trasllat de matrícula o se'ls assignarà un institut o centre universitari pròxim al nou domicili de residència.

Article 26: Ensenyança universitària

La Generalitat i les universitats de la Comunitat Valenciana, en els seus respectius àmbits de competència, fomentaran els estudis universitaris i superiors en general, en matèria d'igualtat de gènere i de lluita contra la violència contra les dones.

CAPÍTOL IV. Formació i especialització de les i els agents implicats

Article 37: Formació en matèria de violència sobre la dona

1. La Generalitat impulsarà la formació contínua i especialitzada en violència sobre la dona del personal al servici de l'administració, en especial dels qui treballen o col·laboren en l'atenció i eradicació d'este fenomen i posarà especial importància a les professions de l'àmbit judicial, educatiu, sociosanitari i policial.

3. La conselleria competent en matèria d'educació, a través del conjunt de mesures del Pla de Prevenció de la Violència i Promoció de la Convivència (Pla PREVI) i del Pla de Formació Permanent del Professorat de la Comunitat Valenciana, inclourà les accions formatives específiques sobre violència sobre la dona, a fi de millorar la prevenció i impulsar la detecció precoç d'estos casos de violència. En les accions formatives específiques també participarà el professorat de treball social, psicologia i pedagogia que estiga exercint les seues funcions en els centres educatius.

CAPÍTOL V. Detecció i atenció a les víctimes de la violència sobre la dona

Article 40: Situacions de violència sobre la dona en les aules

1. El personal docent que detecte en els centres escolars qualsevol actuació discriminatòria o conducta vexatòria per raó del sexe, o tinguen coneixement d'este tipus de situacions en l'entorn familiar o relacional de l'alumnat, haurà de posar-ho immediatament en coneixement de la direcció o responsable del centre qui, també sense dilació, haurà de comunicar-ho al departament competent en matèria d'educació, sense perjuí que, en aquells casos que presenten indicis de delictes o falta, donen així mateix compte immediat a l'òrgan competent, d'acord amb els protocols d'actuació que a l'efecte s'establisquen.

2. El departament competent en matèria d'educació, a través d'estos protocols, adoptarà totes aquelles mesures que siguen pertinents per a la protecció i assistència dels i les menors, entre estes, formular la denúncia davant dels òrgans judicials o la fiscalia quan siga procedent.

3. La inspecció educativa dependent del departament de la Generalitat amb competències en educació, sense perjuí de les competències d'altres administracions o autoritats, supervisara en este àmbit el compliment de la llei.

CO
EDU
CAR

<http://isonomia.uji.es>